Farella

La revista de Llançà

Farella

La revista de Llançà

Núm. 41 - Febrer 2020

Articulistes:
Arnald Plujà
Belén Rodríguez Guillén
Carles Chacón Belarra
Carles Molins
Erika Serna Coba
Equip educatiu de la Llar d'Infants "El Patinet"
Esther Sánchez Garriga
Joan Serra Perals
Jordi Fulcarà
Josep M. Dacosta
Josep M. Salvatella
Juanjo Serrán Báez
Lluís Feliu Pumarola
Mariona Vila Bosch
M. Àngels Bosch
Oscar Soler Bosch
Rafael Borràs
Vicenç Pumareda

Impressió:
Gràfiques Alzamora, SA
Dipòsit legal: GI-1327/95

Disseny i maquetació:
Fran Gutiérrez Vivas

Quadre portada:
Laia Bedós Bonaterra

La revista no es fa responsable de l'opinió dels articulistes.

Edita:

Ajuntament de Llançà
www.llanca.cat

SUMARI

HOMENATGE A UNA VIDA ANÒNIMA 4
Oscar Soler Bosch

EL SENYOR DEL TREN 7
Equip educatiu de la Llar d'Infants "El Patinet"

EL CANT A LLANÇÀ
Vint anys de la Coral Palandriu: Llança d'Or 2020 8
Josep M. Salvatella

UNS ALTRES LLANÇANENCS
Els 90 anys de Lourdes Lloveras 9
M. Àngels Bosch

EL CAMÍ DE RONDA DE LLANÇÀ EN 10 PLANTES 10
Josep M. Dacosta

DESPESES DE LA DÈCADA DE 1920 AL FUTBOL LOCAL 13
Carles Chacón Belarra

L'EDIFICI ESCOLAR, OBRA DE L'ARQUITECTE JOSEP CLARET RUBIRA 15
Erika Serna Coba i Joan Serra Perals

HOMENATGE A LLANÇÀ
Acròstic 18
Mariona Vila Bosch

EL DOCUMENT IDENTIFICATIU DEL MARINER PESCADOR! 20
Rafael Borràs

FOTOS DEL CALAIX 22
Vicenç Pumareda

EL TREN ARRIBA A LLANÇÀ, COLERA I PORTBOU 24
Arnald Plujà

EL REM A LLANÇÀ 28
Jordi Fulcarà Maynè

CRÒNIQUES DE LLANÇÀ (X)
A través dels llibres d'Actes de l'Ajuntament: 1886 31
Lluís Feliu Pumarola

LES DUNES 35
Esther Sánchez Garriga

ESCRIC UNA CARTA PER A TU... 38
Carles Molins

LLANÇANENCS I LLANÇANENQUES PEL MÓN
Entrevista a Ana Barbosa i Navarro 40
Belén Rodríguez Guillén i Juanjo Serrán Báez

HOMENATGE A UNA VIDA ANÒNIMA

Oscar Soler Bosch

Amb aquest article voldria donar a conèixer a un veí nostre de Llançà en Jaume Bosch Vilà (1923-1993). He parlat amb la família, amics, coneguts, persones que havien treballat amb ell i aquesta és la seva vida.

La seva única filla Margarita Bosch Tressens explica que va néixer al carrer la Miranda del Port de Llançà, de família de pescadors, el pare es deia Manolo i la mare Matilde. Va tenir diversos germans en Josep, l'Isidre, Juan i l'Amadeu.

La seva infància la va passar jugant pels carrers del Port amb els seus amics de colla i també passaven moltes estones buscant musclos, pescant per les roques, agafant anguiles en els estanys de Sant Carles o nedant. Explica la Margarita que, en aquells anys, hi havia molta rivalitat entre els joves del Port i la Vila i els nens feien colles separades, fins i tot es disputaven partits de futbol Vila contra el Port.

Va anar a l'escola fins l'edat de tretze anys, on ara hi ha l'Ajuntament de Llançà, data que esclatar la guerra civil i el seu pare el va posar a treballar de pescador amb ell. En aquella època moltes famílies del Port pescaven amb el llegut i a rems, no hi havien motors, calaven el filats, anaven al palangre, agafaven garotes, etc.

Els seus germans no van tenir tanta sort. A ells els va tocar anar a combatre al front. Un dels germans, en Juan que li deien "El canari" perquè era molt ros, va morir combatent en el bàndol dels republicans a la batalla de l'Ebre quan creuava aquest riu.

Explica la família que de jove li agradava molt nedar i la veritat es que se li donava molt bé, ja que un va guanyar molts trofeus de natació en competicions que es feien al Port de Llançà on hi participaven els joves. Un dia parlant amb un amic seu em va dir que li recordava físicament al protagonista de la pel·lícula de "tarzan".

El servei militar el va fer de mariner a la localitat de Sóller (Mallorca). Va realitzar la instrucció i li van oferir un lloc de cuiner de tropa, es veu que sempre deia que era el millor lloc per fer la mili, perquè podia menjar el que volia amb la gana que es passava.

Es veu que era tot un seductor d'adolescent i es va enamorar d'una noia molt maca d'origen Francès que es deia Marcel·la Tressens Buscail amb qui es va casar. El pare que es deia Josep Tressens Nadeau havia vingut de França del poble d'Enveitg amb la seva dona i fills Saveur, Fermin, Georgete i Rosa.

L'avi Tressens es veu que es dedicava a la pastura i a Llançà va arribar a tenir més de dues centes ovelles.

Els dos germans Saveur i Fermin van decidir anar a viure a França i les dues germanes la Georgeta i la Rosa es van quedar a Llançà, actualment amb molta família als dos països.

Al veure que la pesca comença a guanyar importància es va

comprar una teranyina per anar a l'anxova. Segons expliquen els seus amics de professió, amb els quals he parlat moltes vegades, és molt dur anar a mar, és una feina especial i no tothom val, però que et fa sentir lliure.

Quan es va casar amb la Marcel·la es va haver de pagar el casament, convit i viatge perquè els pares no els podien ajudar. El convit el van celebrar en el Cafè d'en Paco Serradell, van menjar llagostes i cabrit. El viatge va ser de deu dies a Sóller (Mallorca) on havia fet la mili, es veu que tenia nostàlgia del lloc.

Una curiositat es que llavors les parelles recent casades, com a molt anaven de cap de setmana a Barcelona i anar de viatge a Mallorca sembla ser que, per l`època, era del més luxós.

Una de les preguntes que vaig fer-li a la família es d'on venia o perquè li van posar el mot de "fart de sol", que és com molta gent el coneixia. Ja sabeu que abans als pobles era molt corrent posar mots. Doncs bé, sembla ser que el mot prové de quan treballa de pescador. Li van posar els seus amics de professió perquè quan arriba al port de Llançà després de pescar durant moltes hores a l'estiu i amb aquell sol que cremava i la calor que feia sempre es queixava dient: "estic fart de sol... estic fart de sol ... estic fart de sol", i li va quedar el mot "d'en fart de sol".

Sempre vaig pensar com un pescador i amb la passió que tenia pel mar va acabar fent de guarda forestal.

La seva filla explica que treballar de pescador era molt dur i moltes hores a mar i que cap a l'edat de trenta anys li va sorgir una gran oportunitat, va opositar i aprovar de funcionari i el van nomenar guarda forestal. Suposo que deuria pensar que seria una feina menys dura, però tot el contrari ja veureu. Els guarda forestals depenien llavors del departament de medi ambient que era competència de l'Estat i es deia ICONA "Instituto para la Conservación de la Naturaleza", més tard, amb l'aprovació de l'estatut d'autonomia, medi ambient i el seu personal van passar a ser competència de la Generalitat Catalunya.

Hi va dedicar més de trenta cinc anys com a servidor públic. La feina que desenvolupava era la de la vigilància de la natura, denunciar infraccions medi ambientals, col·laboració amb l'extinció d'incendis, reforestació i replantació de pins a les muntanyes, gestió del viver de pins i capatàs de brigada d'homes i dones de treball en reforestació de pins.

Al final aquesta feina es va convertir en la seva passió, estimava Llançà i el seu entorn. Es coneixia tots els noms de les muntanyes, paratges, fonts naturals, tenia un excel·lent coneixement del terri-

Imatges pàg. 4 i 5
Autora: Margarita Bosch Tressens

tori i va reforestar i plantar pins a molts paratges de Llançà i pobles del voltant com a Portbou, Colera, Port de la Selva, Sant Pere de roda, Vilajuïga i de Garriguella fins a Vilamaniscle. Va arribar a tenir més de cent treballadors contractats, les brigades d'homes venien de molts pobles diferents, hi havia veïns de Llançà però també molta gent que venia de fora, Guadalajara, Paralejos de les Truchas, Andalusia, etc.

Aquestes brigades d'homes venien per temporades i dormien als masos, uns dels últims grups van dormir en el mas la Pallera a la Santa Creu de Rodes (Sant Pere de Rodes).

Sempre vaig tenir la curiositat, amb la quantitat de mils i mils de pins que es plantaven, d'on provenien. Tenien un viver propi a Garbet darrere les vies, l'he visitat i ara està totalment abandonat, allà es on es preparaven els planters, tot era feines manuals, s'omplien una bosses amb terra , es posaven en unes feixes a nivell, es plantaven les llavors, els regaven fins que sortien els pins petits i llavors durant els mesos de gener, febrer i març es plantaven a les muntanyes. Les dones treballaven i els homes a les muntanyes plantant pins, netejant bosc, arranjant feixes i camins, etc.

A l'estiu, que és la temporada que hi ha més incendis, a part de la feina diària, si hi havia un incendi tenia l'obligació d'anar-hi. Pobre home es va fer un fart d'anar a apagar foc. Va anar a incendis molt importants, a l'Alt Empordà i altres comarques properes. Els veïns que teniu més edat recordareu quantes vegades hi ha hagut incendis a la nostra zona. Heu de saber que els pins per fer-se adults tarden uns trenta anys, cada cop que hi havia foc i arrasava una plantació de pins es feia un fart de plorar l'home, no sabeu els disgustos i enrabiades que agafava, no us podeu imaginar la quantitat d'hores, feina i sacrifici que cal per repoblar de pins les muntanyes i amb cosa d'hores quedava tot arrasat i cremat.

No tant sols col·laborava amb l'extinció d'incendis per la zona de l'Alt Empordà sinó que també anava al Baix Empordà i altres comarques fins i tot havia anat a Barcelona. Els incendis podien durar dies. La seva filla explica que hi va haver un incendi molt gran i que va estar una setmana seguida apagant foc i col·laborant amb bombers, la família no sabia on era ni com estava, però quan arribava a casa dels incendis, el teniu que veure, ben mascarat, amb olor a fum, amb cremades als braços i les cames, cabells i pestanyes socarrimades, sembla que tornava d'entre els morts.

Era un home bondadós, si alguna persona de Llançà li anava malament el negoci o es quedava sense feina i li demanava ajuda, ell si podia el contractava per treballar als pins i si alguna vegada algun treballador no arribava a final de mes, li deixava diners o li avançava la paga, havia ajudat a molta gent. I era millor persona, responsable, honest, treballador, amb valors i fortes conviccions, realista, sabia donar bons consells, estimava per sobre de tot a la família i si podia ajudar algú l'ajudava. També era molt de la broma amb molt sentit de l'humor. Un cop jubilat passava les estones a l'hort i pescant amb el seu llegut.

Es molt difícil resumir tot una vida d'una persona i més difícil és poder explicar els records, les emocions viscudes, les estones compartides, les complicitats, les rialles, les abraçades i petons, la companyia, el consells i anècdotes, tots els bons moments compartits, us puc assegurar que com a net seu va ser una persona que es feia estimar i que ha deixat un gran buit.

Imatge pàg. 6
Autora: Margarita Bosch Tressens

EL SENYOR DEL TREN

Equip educatiu de la Llar d'Infants "El Patinet"

Un any més hem celebrat la festa de La Castanyada a la Llar d'Infants. De nou la il·lusió, l'alegria de participar d'aquesta nostra tradició, de viure-la.

Però aquest any hem tingut una gran absència, la de qui va ser, en gran part, el protagonista d'aquesta celebració, de qui ens va oferir el seu suport i col·laboració de manera desinteressada però alhora desitjada, de qui va compartir amb nosaltres, infants i equip, aquests moments d'alegria i emoció.

Pels infants era conegut com el senyor del tren, qui feia possible que dins d'un tren s'hi poguessin coure castanyes. Quina màgia!!!

Amb el seu somriure sempre present, la seva gorra caracteritzant-lo, amb gran paciència i tarannà tranquil, era tot un personatge de la festa junt a la figura de la castanyera.

Jesús, moltes gràcies per tots aquests anys compartits amb nosaltres!!!. Et trobarem a faltar!!!

Imatge pàg. 7
Jesús Ladero /Autora: Nerea Simón

EL CANT A LLANÇÀ

VINT ANYS DE LA CORAL PALANDRIU: LLANÇA D'OR 2020

Josep M. Salvatella

Joan Maragall ho va escriure: "No hi ha res més fort que una cançó: tot ho venç i davant d'ella tota cosa es desdobla, es transforma i s'il·lumina". Tenim, uns i altres, la vida ben plena de cançons, dolces melodies que ens recorden moments passats i emocions joioses o tristes que ens han afectat.

El cant coral a Llançà té ja una llarga història. En el nostre record, des dels anys cinquanta del passat segle, quan l'Orfeó El Campanar, fundat i dirigit pel rector Mn. Josep Benet i Cantó, va marcar un inici esplendorós d'aquest art a la nostra vila. D'ell, del mossèn, en guardem un record ben viu. Recordem, per exemple, els seus versos a la sardana *Des de la masia:* "*El vent xiula i no para, / regira els olivers; / les fulles d'atzavara / s'afilen un xic més. / Vaig veient-ho amb calma des de la masia, / tot el vent de fora no em fa gens / d'horror. / De què és aquesta calma? / D'amor*"... Després de mossèn Josep hi hagué la senyora Isabel Echeverría, que continuà amb la direcció dels cantaires, sobretot en funcions litúrgiques. Ella va composar la música dels *Goigs de Sant Silvestre*.

Una coral és una colla d'amigues i d'amics que canten per sentir-se escoltats però, en primer lloc, perquè gaudeixen al cantar. La Coral Palandriu de Llançà porta el nom d'una antiga illa ben recordada pels llançanencs, enfonsada a la mar el 1987, al costat del Castellar, al Port. Aquesta nostra coral va néixer el 1999, per iniciativa de l'Ajuntament de llavors. I va actuar per primer cop a l'Aplec de Sant Silvestre, al mes de maig d'aquell any. Al llarg d'aquest temps, ha visitat nombroses ciutats i viles de Catalunya i de França. Ha actuat, per exemple, al monestir de Montserrat i a la missa de TV2. Actualment ofereix una vintena de concerts cada any. Compta ara amb uns vint cantaires, a quatre veus, sota la direcció de la professora Blanca Ortiz Val.

Vint anys representen una etapa considerable en una iniciativa com aquesta. Cançons i cançons al llarg dels anys... Em vénen al cap ara algunes d'elles: *El cant del poble, El vell Llançà, L'estaca, Cançó de bres*

per a una princesa negra, El cant dels ocells, Collarets de llum, Vaixell de Grècia, Al pla de l'Empordà, El cant de la senyera, Vestida de nit, Vinyes verdes vora el mar, La vida és bella, La puntaire, Signore delle cime, Gronxa'm estel daurat, Imagine... Cançons d'alegria, d'enyorament o de passió, de vells records perduts en el passat. Són moltes al llarg dels anys, però a més són també moltes persones les que han passat per aquesta coral, joves i velles, unes vives encara i altres malauradament absents per sempre...

L'esperit i l'ànima de la nostra vila, del nostre Llançà, serà sempre present en les actuacions de la coral. El seu paisatge amb la mar blava, els olivars costeruts, aquesta costa dura i dreta, el campanar alt, immòbil, l'Arbre de la Llibertat al bell mig de la Plaça Major... Tot i tothom: Llançà!

Ara, l'Ajuntament de la vila ha concedit la Llança d'Or 2020 a la Coral Palandriu, en reconeixement als seus mèrits. No volem, ni podem, oblidar aquests vint anys de la nostra Coral, que s'acaben de complir el 2019. Que en siguin molts més! ...

Imatge pàg. 8
La Coral Palandriu a Sant Pere de Rodes (3 de maig de 2019)
Autor: Joan M. Pau

UNS ALTRES LLANÇANENCS

ELS 90 ANYS DE LOURDES LLOVERAS

M. Àngels Bosch

Neix a Figueres el 29 de juliol de 1929. Filla d'un comerciant majorista de productes alimentaris, fa els primers estudis a les "franceses".

En acabar la Guerra Civil, fa el batxillerat al col·legi Jesús Maria a Barcelona.

L'estiu del 1942 va a Llançà, convidada a casa d'unes ties.

El 1947, és a la Facultat de Farmàcia de la UB. Entra al departament de Microbiologia, però, més endavant, deixa aquesta feina per dedicar-se a la família.

Torna cada estiu a Llançà.

El 1959 s'enamora i es casa amb Jaume Batllori. Tenen dos fills, en Jaume i la Glòria. Els estius a Llançà s'allarguen de juny a octubre.

Atreta pel romànic català i sota el guiatge del professor Subias fa diversos estudis sobre aquest tema.

En l'actualitat viu entre Barcelona i Llançà.

Lourdes, un itinerari com el teu -90 anys són molts anys- és un recorregut de llarga distància: Figueres, França, Llançà, Anglaterra, Barcelona... D'on ets. Amb quin lloc t'identifiques?

La meva identitat es forma una mica en cada una d'aquestes parades. Però, ara, cap al final del camí, em sento llançanenca, obstinadament llançanenca. I ho dic pensant en el tracte que vaig rebre, cada estiu, quan m'instal·lava a casa dels Calsina Pi.

Què va ser per a tu França?

França va ser un refugi durant la Guerra Civil.

Tu tenies 7 anys. Parla'ns d'algun record...

El 19 de juliol del 1936, un dia d'estiu com qualsevol altre, havíem anat a dinar a Sant Pere Pescador, els meus pares, els meus germans i jo. De retorn a casa, Figueres apareixia una ciutat deserta. Tot era tancat, establiments, portes, finestres, ni una ànima pel carrer.

A França, vàrem instal·lar-nos al Pertús, la part francesa de la ciutat.

Degueres presenciar coses terribles...

Els meus pares intentaven evitar-ho. Però me'n recordo d'una vegada que vaig presenciar una baralla entre dos homes. L'un, l'agressor, perseguia l'altre volent impedir-li que passés a la banda francesa. El fugitiu s'havia arrapat a un pal de l'electricitat, l'altre aferrant-lo per les mànigues de l'abric l'estirava amb força. Tot d'un cop el fugitiu deixa anar l'abric, que queda en mans de l'agressor uns instants, els suficients perquè el fugitiu fes una camada i passés la línia que el deixava sa i estalvi a França.

Jo feia preguntes que rebien sempre la mateixa resposta:

"La guerra... la tenim al costat".

Sempre has estiuejat a Llançà?

El temps que vaig viure a França, anàvem a Argelès.

Llançà ha canviat molt. Hi ha un abans del boom Turístic i un després. Quin t'agrada més?

La història avança dialècticament cap al progrés. I soc conscient que a Ítaca no s'hi pot tornar. Per a mi, Llançà no només compta pel pes de les hores, sinó pel de l'amistat amb la gent del poble.

També et feies amb altres estiuejants...

Sí. Vaig trobar els Cunill, els Franch, els Deusedas... Penso en el Club que va reunir tanta amistat.

El club també estava destinat a desaparèixer...

No. No ha desaparegut. Ha perdut la privadesa.

Imatge pàg. 9
Lourdes Lloveras / Autora: Glòria Batllori

EL CAMÍ DE RONDA DE LLANÇÀ EN 10 PLANTES

Josep M. Dacosta

Els camins de ronda, antics senders litorals per a la vigilància del contraban i el rescat de nàufrags, són ara passeigs per al gaudi de la natura, cultura i paisatge. Tenen interès per al vilatà, on fa salut i descobreix encara més el valor del país, i també són un al·licient per al passavolant -una manera més elegant d'anomenar el turista-, ja que hi troba una opció més per visitar casa nostra. A més, els pot recórrer tot l'any, essent una forma més de desestacionalitzar el turisme, objectiu prioritari del sector.

Llançà té el camí de ronda complet i així es pot resseguir tot el terme pel seu costaner. Des del nord, parteix de la península de cap de Ras, un oasi de natura dins d'una costa urbanitzada, fins a cap de terme, a les envistes del far de s'Arenella. Es tracta d'un itinerari que travessa mostres representatives de vegetació litoral, evoca fragments de literatura, i està emmarcat per paisatges artístics i naturals. Podem descobrir del camí de ronda llançanenc a partir d'aquesta desena de plantes.

1. Cascall marí (Glaucium flavum)

Planta de la família de les roselles o pipiripius, que viu en codolars i platges. La seva florida és espectacular, tant per la flor relativament gran com pel seu color «flavum» que significa del to de l'or o de la mel. És comuna i bella, i els exemplars de la vora del camí de ronda de la Gola il·lustren la portada del llibre Natura litoral de l'autor d'aquest article.

2. Bàlsam de les cremades (Aloe maculata)

Espècie forastera, procedent d'Àfrica del Sud. Per les seves inflorescències espectaculars i ser de fàcil conreu s'empra molt sovint en jardinera, fet que també comporta que sovint s'acampi en el medi natural. Entre altres llocs, es fa a les Carboneres on emmarca el dic del port.

3. Atzavara (Agave americana)

Procedent de Mèxic, té diverses denominacions en català: atzavara, pal de mico, pitalassa, pitrassa i figuerassa. Aquest darrer nom que segons Arnald Plujà ha donat nom a la punta de la platja de Canyelles. A hores d'ara és alarmant l'atac de l'escarabat morrut negre (Scyphophorus acupuntatus), que ha anihilat gairebé tots els exemplars de la punta de les Figuerasses i de bona part de la resta del litoral.

4. Tamariu (Tamarix sp.)

El tamariu és arbrissó adaptat a viure en sòls salabrosos i forma part de la comunitat de tamarigar-alocar, pròpia de les desembocadures de les rieres de la Costa Brava nord. Per tant, aquest exemplar monumental és el testimoni de la formació vegetal que devia desenvolupar-se en els marges del rec de Grifeu en arribar «en marc».

5. Lliri de mar (Pancratium maritimum)

Prop de la llongada de la platja d'en Jordi, sobreviuen poc més d'una desena d'exemplars d'aquesta planta silvestre de flor elegant. En paraules de l'escriptor Joaquim Ruyra «Anar més polit que un lliri de platja». És també molt apreciada, ja que hi ha qui posa pedres entorn de les fulles perquè no es trepitgin. Seria molt interessant promoure mesures per afavorir la conservació d'aquesta espècie a Llançà.

6. Aloc (Vitex agnus-castus)

Arbust autòcton de fulla palmada i florida lila. Seria el tàxon perfecte per la jardineria litoral si florís tot l'any i no fos caducifoli. Tot i això, embelleix de forma espontània la costa durant l'«istiu». Junt amb el tamariu, forma la comunitat de tarmarigar-alocar a les ribes de recs i rieres i, atesa la pèrdua d'aquest hàbitat i l'amenaça de la flora invasora, caldria fomentar la pervivència d'aquesta espècie.

7. Flora invasora versus flora autòctona

El turó del Castellar, bell mirador i lloc d'on es disparen els focs artificials de les festes de Llançà, és també el substrat on conviuen plantes exòtiques amb espècies del país. Atesa la condició de penyal aïllat, seria un indret idoni per fomentar la flora autòctona i controlar la invasora, a tall de mostra representativa de la vegetació pròpia del costaner rocallós gironí. En aquest penyal, la presència de la planta sud-africana coneguda com a bàlsam (Carpobrotus edulis) és abundant. Aquest pujol fou un dels llocs on prospectà Marc Giménez, per al seu treball Estudi de l'efecte de la flora invasora sobre les espècies autòctones del litoral de Llançà, dirigit per la professora Carme Riudoms de l'Institut de Llançà.

8. Alguer i Algues

L'alguer o posidònia es fa en diversos fons marins llançanencs, gairebé sempre damunt la sorra o grava, però a voltes també damunt la roca. Com és sabut, és una planta que floreix -això sí, la flor és petita i poc vistosa- i fa molt servei: fixa el fons marí, protegeix la costa del temporal, fa de lloc de cria de peixos, oxigena l'aigua. Ara bé, creix molt lentament i li costa regenerar-se després d'alteracions, com l'ancoratge al seu damunt. Per aquesta raó, es regula el fondeig. Les algues són vegetals sense flor i n'hi ha una gran diversitat.

9. Canya (Arundo donax)

Vegetal asiàtic amb nombroses utilitats: inxes per a instruments musicals, encanyissats per fer sostres, emparrar plantes d'hort, estabilitzar marges de conreus, entre d'altres. S'ha naturalitzat en rieres i llocs humits. A Llançà es fa a cala Canyelles, entre altres llocs. Alguns indrets, com el municipi de Canyelles (Garraf) tenen aquesta planta en l'escut municipal.

El **canyís** (Phragmites australis) és una planta cosmopolita, que viu en zones humides de bona part del món, com en la desembocadura del rec de la platja de les Tonyines.

10. Pi blanc (Pinus halepensis)

És l'arbre que predomina en els penya-segats de la Costa Brava. De fet, la famosa cançó del seixanta «Sol y mar, verde pinar» evoca les pinedes litorals, constituïdes principalment per aquesta espècie. Alguns exemplars, gairebé heroics, sobreviuen en les fissures de les roques i la seva capçada és cremada per la sal que porta el llevant i la tramuntana. El pi pinyer, en canvi, defuig els espadats vora mar i es fa en brolles i en dunes fixades.

...i una escapada fins a la Vila

11. Plàtan (Platanus sp.)

No podem marxar de Llançà sense admirar un cop més l'Arbre de la Llibertat que presideix la plaça Major de la Vila i recordar el periodista Ferran Agulló -que batejà el litoral de Girona com a Costa Brava-, qui va dir que la península del cap de Creus té forma de fulla de plàtan. Així us proposo talment com jo he fet que en poseu una fulla damunt d'un mapa i veureu com les cinc puntes encaixen prou bé amb aquesta cinquena d'accidents geogràfics: S'Arenella, cap Gros, cap de Creus, cap Norfeu i punta Falconera.

DESPESES DE LA DÈCADA DE 1920 AL FUTBOL LOCAL

Carles Chacón Belarra

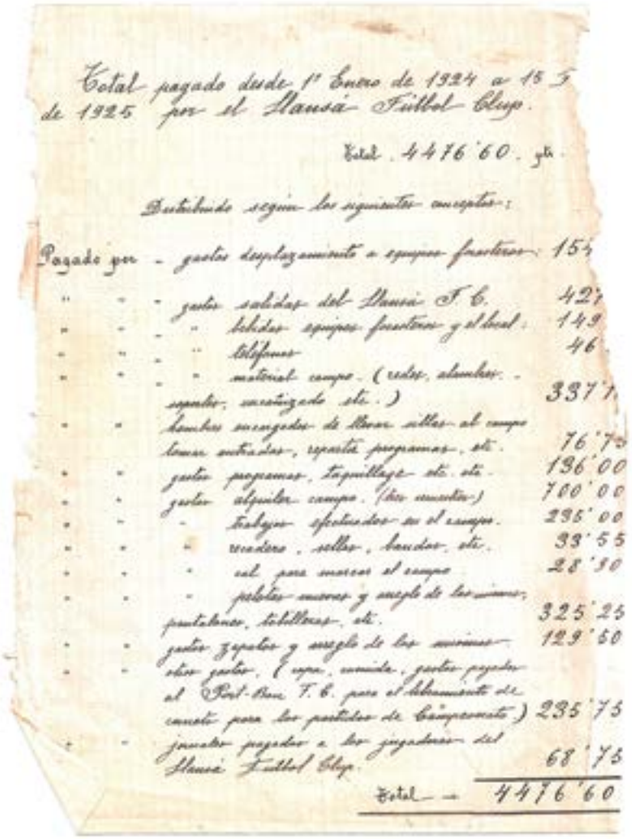
Total pagado desde 1º Enero de 1924 a 15 5 de 1925 por el Llançà Futbol Club.

Total 4476'60 ptas.

Distribuido según los siguientes conceptos:

Pagado por - gastos desplazamiento a equipos forasteros 154
" - - gastos salidas del Llançà F.C. 427
" - - billetes equipos forasteros y del local 149
" - - teléfonos 46
" - - material campo (redes, almohadillas, cronómetro, encargado etc.) 3371
" - - bombas encargados de llenar altas el campo, bomba antiniebla, repuesto pulverizador etc. 76'75
" - - gastos preparación, tapotillage etc. etc. 136'00
" - - gastos alquiler campo (dos encuentros) 700'00
" - - trabajos efectuados en el campo 295'00
" - - madera, sellos, bandas, etc. 33'55
" - - cal para marcar el campo 28'50
" - - pelotas nuevas y surtido de los mismos, pantalones, tobilleras etc. 325'25
" - - gastos jugadores y surtido de los mismos 129'50
" - - otros gastos (copa, comida, gastos jugadores al Port-Bou F.C. para el abonamiento del encuentro para los partidos de Campeonato) 235'75
" - - jornales jugadores a los jugadores del Llançà Futbol Club 68'75
Total = 4476'60

Dels aspectes més interessant de poder fer investigació, recerca i difusió del passat moltes vegades són les troballes inesperades. Considerant-se inesperada tota aquella informació que en un principi no esperes poder recopilar o trobar. Gràcies als diversos projectes de recerca historiogràfica i dinamització dels béns patrimonials que he pogut realitzar al llarg dels últims anys, he reafirmat aquest fet i allò que tant s'esforçaven alguns professors a la Universitat: "Teixir xarxes de gestió i participació enriqueix qualsevol projecte". Una simple afirmació teòrica que quan es dur a la pràctica realment es valora amb més força el seu significat. La participació i implicació en la societat actual va preuada. L'individualisme acostuma a predominar i costa trobar una implicació integral altruista. Aquest fet, dona un valor afegit a totes aquelles persones que desinteressadament decideixen col·laborar quan se'ls interpel·la. Un exemple en aquest aspecte ha estat el grapat de persones vinculades al futbol local que han dedicat el seu temps en ocupar-se i preocupar-se de proporcionar material tangible o intangible (documentació, fotografies, curiositats, vivències...) per fer memòria i cooperar en la construcció del llibre del centenari. Uns testimonis que amb la seva generositat han omplert de contingut el passat. Protagonistes que han contribuït a construir part de la història local.

Respecte els documents més antics cedits hi trobem: fotografies, llistat de comptes i factures dels anys vint de la centúria passada. Factures signades, custodiades i lliurades per la família Figa, que ens permeten conèixer l'engranatge del futbol llançanenc. Documentació que ens concedeix l'oportunitat de saber les despeses als anys inicials d'aquest esport al municipi. Una informació vinculada a l'aspecte econòmic que ens proporciona informació extraordinària i vital del Club. Escrits i factures, concretament des de 1922, que tenen la particularitat que ens detallen desplaçaments i necessitats que es generaven en aquella època.

Si s'analitza en detall un dels documents més genèrics que es conserven, es descobreix tot un any de pagaments realitzats a nom del Llançà Futbol Club. On es pot comprovar com de gener de 1924 a febrer de 1925 es van gastar un total de quatre mil

quatre-centes setanta sis pessetes distribuïdes en diverses àrees com transport, material, personal, lloguer i altres. Per fer-nos una idea de la quantitat de diners que representava en aquells anys; amb 1 pesseta es podia comprar 1 quilo de pa, amb 2 pessetes una entrada de cinema i el jornal d'un artesà de la fusta oscil·lava entre 8-10 pessetes. En el concepte de transport la despesa arribava gairebé a les 2.000 pessetes, però peculiarment es té en compte el desplaçament dels equips forasters (rivals) com els propis desplaçaments de l'equip llançanenc per anar jugar a fora. En les despeses del material pel camp de futbol, és té en compte les xarxes de la porteria, filat de filferro, l'encanyissat que es col·locava per delimitar l'exterior de les instal·lacions, la calç per marcar les línies del terreny de joc... una despesa propera a les 500 pessetes. Pel que fa els pagaments més vinculats al material esportiu dels futbolistes, com per exemple les pilotes, els pantalons, el calçat i les turmelleres de partit (més manteniment i arranjament), tenia un cost aproximat de 500 pessetes. Durant aquell 1924, van haver-hi curiosament pagaments al personal que "treballava" pel Club; des del jornal que cobraven jugadors de l'equip, als pagaments pels responsables de dur les cadires (que es posaven i retiraven el mateix dia de partit), els que prenien entrades i repartien els programes informatius. Al mateix temps, tot aquest material que s'utilitzava en dia de partit també es tenia en compte dins les despeses per impressió i elaboració (el preu de 250 programes informatius costaven 5 pessetes). Entre altres tipus de despeses rutinàries que hi havia, cal tenir en compte, les begudes dels dies de partit (tant pels equips locals i rivals), gastos de telèfon i el pagament del lloguer del camp de futbol (500 pessetes durant l'any). Entre algunes anotacions poc comunes, es pot subratllar, les despeses que el Club va assumir per pagaments al F.C. Portbou pel lliurament de carnets pels partits de Campionats de Lliga. Uns partits oficials que durant aquell any 1924 el Portbou va disputar al camp del Llançà, on es té constància que va venir a jugar equips com el Badalona o Júpiter. Rivals de renom que el Llançà no es trobava, ja que no participaven a la mateixa competició que l'equip fronterer. En definitiva, les despeses més rellevants que havia d'assumir el Club en aquella època, eren sobretot en dos conceptes; el transport i en segon terme, el lloguer i manteniment del terreny de joc. Un espai on a la dècada dels anys vint, cal recordar, es va ubicar simplement les porteries i en els dies de partits es mobilitzava el personal de l'entitat per dur les cadires, para-sols... per al benestar del públic assistent a l'hora de presenciar l'espectacle futbolístic.

Moltes dècades de distància, moltes generacions ens separen i molts anys han passat d'una etapa a l'actual. És cert, que ha canviat molt des de llavors l'organització i les necessitats que genera una entitat esportiva. Però, gràcies al testimoniatge i a la documentació conservada i cedida per la família Figa (i altres famílies llançanenques que han col·laborat) ens permeten resseguir el context embrionari del futbol local. Ens permet descobrir el patrimoni cultural de tot un poble. Saber d'on venim, valorar el que tenim i esperançar-nos amb el que vindrà.

Imatge pàg. 13
AMLLN.AID. Col·lecció Joaquim Figa (1924)

Imatge pàg. 14
AMLLN.AID. Col·lecció Joaquim Figa (1925)

L'EDIFICI ESCOLAR, OBRA DE L'ARQUITECTE JOSEP CLARET RUBIRA

Erika Serna Coba i Joan Serra Perals

Alguns edificis emblemàtics aporten identitat i diferencien als municipis on s'ubiquen i els impregnen d'un aire personal i únic que els singularitza. Ningú dubta de com la torre romànica de la plaça de la Vila o la capella del Port són coneguts més enllà de Llançà; així com també el Castellar i les instal·lacions portuàries que formen part del skyline costaner llançanenc. L'actuació d'arquitectes amb renom sempre és d'agrair als municipis petits, pel valor afegit que hi aporten als seus edificis i construccions. Així, és en el cas de l'edifici del CEIP Pompeu Fabra, projectat a Llançà per l'important arquitecte gironí, Josep Claret Rubira (Girona, 1908-1988).

Claret es va llicenciar en arquitectura l'any 1933 a l'Escola de Barcelona. En els seus primers anys d'estudiant va treballar com a delineant en el despatx de l'arquitecte racionalista Josep Lluís Sert, al costat del qual va viure la proclamació de la República i la fundació del mític GATCPAC (Grup d'Arquitectes i Tècnics Catalans per al Progrés de l'Arquitectura) que va promocionar la renovació de l'arquitectura catalana a la llum dels nous corrents racionalistes internacionals que s'imposaven fora del nostre país. Durant la seva primera etapa ja com a professional, va poder dissenyar les seves obres més emblemàtiques a Girona, com la desapareguda Casa Pla (1934), el Xalet Tarrús (1935), la Casa Coll (1935) i la Casa Bech de Careda (1935), entre d'altres.

Amb una ideologia primerenca propera a les esquerres catalanistes, després de la guerra civil es va haver d'adaptar al règim franquista, per poder continuar treballant i vivint a Catalunya. Malgrat que això, inicialment li deuria d'haver suposat un gran esforç, el procés d'emmotllament a la nova ideologia de la postguerra, li va anar força bé - almenys és el que sembla -, gràcies al seu parentiu -per via matrimonial- amb una família que si que n' estava d'estretament vinculada al règim franquista.

Després de la guerra, va arribar a Maó amb l'encàrrec de dirigir les obres per a la construcció del primer aeroport de Menorca. Aquest mateix any 1939 va ser nomenat arquitecte municipal de Maó amb l'encàrrec de remodelar el nucli antic de la ciutat. Posteriorment també va ser nomenat arquitecte municipal de la ciutat de Girona. Durant anys va mantenir despatx obert a les dues ciutats. A partir dels anys 60, ja més influenciat per la corrent del funcionalisme, va projectar nombrosos conjunts d'apartaments turístics a la costa. També va investigar i publicar diversos treballs sobre l'arquitectura popular i l'evolució del moble[1].

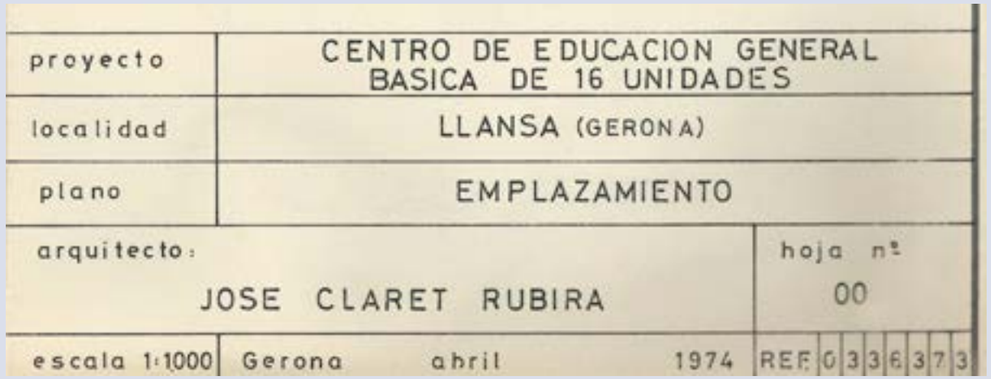

No va ser mai un arquitecte inaccessible que només treballés per l'elit, va ser un professional que tan podia embrancar-se amb obres de gran envergadura al costat d'altres de molt poca volada i més aviat humils. La seva vida i la seva obra, forma part d'un tot i va ser molt prolífic amb més de cinc mil registres conservats a l'Arxiu del COAC, tot i que encara que no totes les seves obres porten el projecte visat, sí que les va dissenyar. Es conserven projectes seus de tot tipus, des de plans d'urbanisme, a esglésies, a cementiris, a places de braus, a naus industrials, a vivendes particulars, a blocs d'apartaments, a edificis d'oficines, a hotels, a clíniques...

Josep Claret, però també va ser l'arquitecte escolar de les comarques gironines, des del febrer del 1955 fins a finals del 1973. Totes les escoles, instituts, menjadors escolars, cases per a mestres... que es van planificar en aquella època van passar forçosament per les seves mans, ja bé com a redactor o bé com a supervisor. En aquesta etapa va poder posar en pràctica algunes de les pautes que el GATCPAC tenien clarament teoritzades respecte a com havien de ser els edificis escolars. Entre aquestes trobem les que fixen que els ampits havien d'estar a l'alçada de les taules de la mainada i que hi havien d'haver sortides directes a l'exterior; i que sempre que fos possible, calia fer només una planta o, com a màxim, dues; i que també es tenia que tenir en compte l'orientació de l'edifici alhora de dissenyar les entrades sortides….entre moltes altres. En la memòria del projecte "Centro de Educación General Básica de 16 unidades (Llansá)" signat a Girona a l'abril de 1974 el propi Claret recull en els diversos apartats que la conformen el que pretén que sigui aquest eficifici escolar projectat i ho fa amb els següents termes: "*Para la redacción del proyecto se ha partido del programa de necesidades del Centro con los conceptos básicos sobre espacios y locales y su zonificación... Las plantes son de trazo sencillo y sin formes exteriores o interiores que determinen una organización concreta de difícil cambio. El edificio se ha proyectado teniendo en cuenta las orientacions óptimas y los vientos dominantes... Dadas las características importantes en la comarca del Ampurdán, en la cual se halla situada la localidad cuyo centro se pretendre construir, el proyecto ha de acusar su personalidad...*"[2]. A la comarca de l'Alt Empordà va projectar poc més d'una vintena d'edificis escolars, entre els quals hi trobem el de Llançà.

Colegio Nacional Mixto

Virgen de la Esperanza

FIESTA DE

INAUGURACION

DEL NUEVO CENTRO

Llansá, 7 de Noviembre de 1976

Por la mañana, a las 10:

Inauguración del edificio e instalaciones, con los siguientes actos:

Bendición de los locales.

Partido de mini-basket.

Festival infantil, con juegos rítmicos, canciones, poesías y teatro, a cargo de los escolares.

A las 12:

Audición de Sardanas por la Cobla **La Principal de Olot**.

Todos los llansanenses quedan invitados a estos actos.

A principis dels anys setanta del segle passat, l'antic edifici escolar que agrupava l'escola de nens, l'escola de nenes i el parvulari - avui dia és l'actual edifici de l'Ajuntament de Llançà, projectat per l'arquitecte Josep Giralt Casadesús[3] - inaugurat el curs 1928-1929 havia quedat petit i desfasat per poder acollir l'increment d'alumnes matriculats en aquells anys de gran creixement demogràfic a Llançà. Per altra banda el "Col·legi Nacional Virgen de la Esperanza", com se l'anomenava en aquella època, situat entre la Vila i el Port; era en aquells anys, un edifici vell i amb greus mancances d'espai i infraestructures per adaptar-se a les noves necessitats educatives que demanava la Llei 14/1970, de 4 d'agost, *General de Educación y Financiamiento de la Reforma Educativa* que va establir l'ensenyament obligatori fins als 14 anys, cursant la EGB, estructurada en dos etapes. Després d'aquesta primera fase de vuit cursos, l'alumne accedia al BUP o a la recent creada FP[4]. Amb aquesta llei de l'any 1970 es va reformar tot el sistema educatiu, des de l'educació preescolar fins a la universitària, adaptant-lo a les necessitats de l'escolarització. Aquesta llei va ser impulsada per José Luís Villar Palasí ministre d'Educació entre el 18 d'abril de 1968 i l'11 de juny de 1973.

Per això l'any 1972, la *Unidad Técnica de Construcciones* de la delegació provincial del *Ministerio de Educación y Ciencia* va començar a estudiar les possibilitats que oferia l'antic edifici escolar per ser transformat en un centre de E.G.B. Veien que això era impossible, es va proposar des de l'Ajuntament l'ampliació o la construcció d'un nou edifici escolar en la mateixa ubicació que l'antic. Per aquest motiu el Ple de l'Ajuntament en sessió del 8 de novembre de 1972, va a provar l'afectació i cessió dels terrenys de l'entorn de l'antic edifici escolar - actual edifici de l'Ajuntament -, per destinar-los a l'emplaçament del grup escolar. S'afectà una superfície total de 10.000 m² [5].

Finalment es va descartar aquesta primera opció, i a l'any 1973, l'Ajuntament de Llançà va adquirir un terreny de 16.691 m² a Assumpció Delclós Giralt a la zona de "Les Esplanes" per un import de 2.197.370 pessetes. Posteriorment a l'any 1974, el Ple de l'Ajuntament de Llançà en sessió del 18 de setembre va aprovar l'afectació i la necessària ocupació per expropiació d'una superfície de 1.558,67 m² (796,74 metres lineals) de 28 propietaris per la urbanització del sector i l'ampliació dels accessos al nou grup escolar de "Les Esplanes"[6].

L'edifici escolar es va començar a construir a l'any 1975, amb un pressupost inicial de 24.386.572'45 pessetes. El projecte inicial preveia que tingués 16 aules, i no hi incloïa el parvulari.

L'edifici fou beneït i inaugurat el dia 7 de novembre de 1976, però no es va posar en funcionament fins al segon trimestre - passades les vacances de Nadal - del curs 1976-1977[7].

Els nombre d'alumnes matriculats en els diversos cursos que el van inaugurar foren 542, sota la tutela de 15 professors. Aquest nou centre escolar - batejat posteriorment el curs 1979-1980 amb el nom de Pompeu Fabra - finalment esdevingué un centre d'EGB, responent a la concentració escolar que s'havia d'iniciar seguint el que estipulava la 14/1970, de 4 d'agost, *General de Educación y Financiamiento de la Reforma Educativa* on regulava l'ensenyament.

[1]Maria Mercè Pareta Marjanedas va presentar una magnífica tesi doctoral a la UdG el 2009 sobre aquest gironí il·lustre, que va ser dirigida pel dr. Josep Clara.

[2]Arxiu Municipal de Llançà (AMLLN): Fons de l'Ajuntament de Llançà: Subsèrie Obres i Urbanisme: Sèries obres d'equipaments municipals: Centre E.G.B, 1971-1976, Memòria del projecte de Josep Claret i Rubira.

[3]CLAVAGUERA CANET, Josep: Llançà: Notes històriques; pàg. 159-161; Salvat; Barcelona, 1986.

[4]Ceip Pompeu Fabra: mil nou-cents setanta-sis /dos mil u; CEIP Pompeu Fabra; Llançà, 2002.

[5]Arxiu Municipal de Llançà (AMLLN): Fons de l'Ajuntament de Llançà: Subsèrie Obres i Urbanisme: Sèries obres d'equipaments municipals: Centre E.G.B, 1971-1976.

[6]Arxiu Municipal de Llançà (AMLLN): Fons de l'Ajuntament de Llançà: Subsèrie Obres i Urbanisme: Sèries obres d'equipaments municipals: Centre E.G.B, 1971-1976.

[7]CLAVAGUERA CANET, Josep: "El Col·legi de Les Esplanes", pàg. 74-75; dins de Llançà; Quaderns de la Revista de Girona; Diputació de Girona / Caixa de Girona; Girona, 2000.

Imatge pàg. 15
AMLLN. Fons de l'Ajuntament de Llançà. Secció Obres i Urbanisme. Sèrie d'Obres d'Equipaments Municipals (1974)

Imatge pàg. 16
AMLLN. Col·lecció de cartells de l'Ajuntament de Llançà (1976)

HOMENATGE A LLANÇÀ

Acròstic

Mariona Vila Bosch

V iure en un poble tan atractiu és un regal que anima el temperament.
I matge espectacular que disfruta cada dia la gent que hi viu.
L itoral autèntic i meravellós de la mar d'Amunt.
A mb el bell record de tu em quedaria si un dia hagués de marxar.

I ndret extraordonari que restaria per a sempre en el meu cor.

P ertorbació i enyorança que em durarien fins la mort.
O bertura simfònica acompanyada de llums i colors.
R oques abruptes que et donen la teva legítima personalitat.
T ambors i, al migdia olors i sabors, que amenitzen qualsevol festivitat.

D ulcifiques els mals de l'ànima contemplant amb placidesa el paisatge.
E ts com una eterna estampa de bonica postal.

LL ueixes de dia amb el sol i de nit amb la brillantor del cel estelat.

A companyats sovint per la tramuntana, diuen que hi ha qui està tocat.
N o es pas veritat. I si ho fos, què? Seria el nostre tarannà.
Ç a enrere el barceloní i el turista et van descobrir.
A falagats i encantats tots se senten pel tracte de la gent d'aquí.

Imatge pàg. 18
Port de Llançà
Autor: Desconegut

HOSTAL
CAN NARRA
Especialitat en peix
Carrer Castellar, 37
Tel. 972 38 01 78
EL PORT DE LLANÇÀ

Aleix
RAFART
CARNISSERIA-XARCUTERIA
PRODUCTES ECOLÒGICS
C/ Major, 7
Tel. 972 38 01 02
LLANÇÀ (Costa Brava)

CLUB NÀUTIC
LLANÇÀ
Port de Llançà - Moll Jordi Canal, s/n
17490 LLANÇÀ
Tel. +34 972 38 07 10
Fax: 34 972 38 07 06
club@cnllanca.com
www.cnllanca.com

Amb la
Cultura
i les
Tradicions
LLANÇÀ
valvi
SUPERMERCATS
Av. Reina Fabiola, 2 - Av. Pau Casals, 13
LLANÇÀ

EL DOCUMENT IDENTIFICATIU DEL MARINER PESCADOR!

Rafael Borràs

Els professionals de la mar sempre han estat 'fitxats', vull dir controlats, intervinguts, molt abans que existís el famós DNI, el qual ha complert 75 anys, ja que es va implementar pel Decret de 2 de març de 1944.

Amb la Reial Cèdula de 1737, les autoritats obligaven a tota persona que volia viure del mar –mariners, pescadors, mestres d'aixa, etc.- a estar matriculades a les corresponents comissaries de marina. La Matrícula dels Homes de Mar permetia poder treballar en assumptes mariners, però també comportava obligacions, com era la incorporació a files quan fossin cridats per l'Armada, a més d'estar disponibles per a aquest servei fins als seixanta anys. La intenció del governant era òbvia: millorar el servei naval de l'Armada amb homes que coneixien el mar i les seves particularitats.

De totes maneres, el document personal conegut com a inscripció en el registre marítim, inicialment amb el nom de Cèdula d'Inscripció, que portaven les comandàncies de Marina, es creà per llei el 22 de març de 1873. Des d'aquesta data els documents identificatius dels mariners variaren en els seus formats fins a arribar a l'existent *libreta de inscripción marítima* que, per necessitats legislatives, el 1934 confeccionà la Inspección General de Navegación, Pesca y Personal y Alistamiento del Ministeri de Marina.

Aquest document identificatiu personal (també conegut actualment com a DIM o document d'identitat del mariner) era i és imprescindible per acreditar-se com a pescador mariner i poder exercici aquesta professió. En ella hi figuren els enrolaments i els desenrolaments del titular, així com moltes altres anotacions que han anat variat amb els anys, depenent de les exigències dels governs, com poden ésser: llicències per a navegar en àmbit nacional i internacional, limitacions per a l'exercici de la pesca, reconeixements mèdics, vacunacions, revacunacions, sensibilitats medicamentoses, títols professionals, especialitats, ascensos, descensos, canvis de destinació a bord, fets notoris i recompenses atorgades, correccions imposades per capitans o patrons, correccions governatives imposades per les autoritats de marina i les imposades per consolats, delictes comesos i penes imposades, sancions per faltes greus i molt greus, i altres anotacions que podia efectuar lliurament l'anomenada *Autoridad Militar de Marina*. Una autèntica fitxa policial.

Aquest control ha passat per diferents ministeris. Actualment, amb moltes menys anotacions i requeriments, pertany al Ministerio de Fomento, però durant molts anys va pertànyer al Ministerio de Marina, que fou el departament ministerial encarregat de l'Armada, que va existir en diversos períodes de la historia espanyola, l'última entre el 1939 i 1976.

Durant aquesta època dictatorial les labors de seguretat i ordre públic foren confiades, en moltes ocasions, als militars. Aquest és el cas dels ajudants de marina o comandants de marina que hi havia a tots els ports importants de totes les províncies.

La militarització de l'ordre públic exigia un fort control, que moltes vegades derivà en la creació i implantació de molts documents d'identificació durant la llarga postguerra, sempre amb la implicació dels militars en l'organització i planificació de la seguretat. La llibreta d'inscripció marítima tenia les funcions d'un autèntic carnet de identificació personal, ja que recollia tanta informació que permetia un rastreig curricular infalible del personal amb labors marítimes.

En aquesta època es crearen molts documents amb els quals es perseguia el registre massiu de la població. Així, per exemple, es formalitzaven documents on es consignava la situació militar, la matriculació de carros de tracció animal, els que indicaven si es pertanyia a una associació civil o a una entitat de interès públic, si eres jubilat d'un cost castrense, si havies estat bomber... i molts d'altres. Els expedien els funcionaris del govern de l'Estat, les diputacions, els ajuntaments, les cambres agràries, etc. Aquests permetien saber moltes coses de l'individu, per exemple, si eren de la zona, on vivien, a què es dedicaven, si estaven cassats, solters, si havien estat presoners, etc. En definitiva, les forces de seguretat ciutadana sabien "*con quién estaban hablando*". La llibreta d'inscripció marítima fou un d'aquests documents identificatius utilitzats com a selecció i control.

Però els titulars d'aquest document no únicament eren controlats; també se'ls imposava una llei penal i disciplinària de la Marina Mercant que s'aprovà el 22 de desembre de 1955, amb la qual es regulaven aspectes com la pirateria, els delictes de sedició, la desobediència al capità, la inobediència en el cas d'estar cridat per buc de guerra, l'abandonament del servei i del vaixell, els delictes d'abordatge, naufragi i destrucció del buc realitzats maliciosament, els embarcaments clandestins, l'obligatorietat d'hissar la bandera nacional (aquest encara en vigor) i un llarguíssim reguitzell d'obligacions, infraccions, disposicions disciplinàries, faltes, danys, desobediències, etc.

Les penes podien arribar a comportar el presidi menor, sancions econòmiques o d'arrest major, sempre ordenades pel Ministerio de Marina mitjançant el Consejo Ordenador de la Marina Mercante i el Consejo Supremo de Justicia Militar. En definitiva, és con si estiguessin fent el servei militar tota la seva vida. No n'hi havia prou amb el dur treball de pescar o navegar que també calia despatxar amb els oficials i suboficials de l'*Armada Española*, els quals estampaven la corresponent firma, tampó i segells per als orfes als documents per tal de poder treballar.

Gràcies a Déu, amb la democràcia, aquest ofegant control es va anar diluint amb els anys i, de mica en mica, i amb molta paciència, s'ha arribat a com estem ara: a tenir encara la llibreta d'inscripció marítima, amb menys restriccions i anotacions, però amb moltes limitacions per poder treballar com a mariner pescador.

Imatge pàg. 20 esquerra
Portada de la segona llibreta d'inscripció marítima d'en Francisco Negre i Garriga, "Nyoli", refeta pel deteriorament de l'anterior, on hi figuraven embarcaments de l'any 1946

Imatge pàg. 20 dreta
Primera plana de la llibreta d'inscripció marítima de l'Isidre Bosch i Gubert, "Sard", realitzada per l'Ayundantía de Marina del Distrito de La Selva el 10 d'octubre del 1939

FOTOS DEL CALAIX

Vicenç Pumareda

Imatges pàg. 22 i 23
Arxiu Vicenç Pumareda

EL TREN ARRIBA A LLANÇÀ, COLERA I PORTBOU

Arnald Plujà

L'any 1862 quedà signat a Perpinyà el tractat hispano-francés pel qual s'acordava que el darrer tram de connexió ferroviària entre Figueres i França passaria per Portbou, en detriment de la preferència espanyola de la Jonquera. Paral·lelament, el *Ministerio de Fomento* adjudicava, per 99 anys, els drets d'explotació de la línia fins a la frontera a la *"Compañía de los caminos de hierro de Barcelona a Gerona"*. Caldrà esperar, però, fins el 20 de gener de 1878 per veure tota l'obra materialitzada i la circulació del primer tren. El problema i el retard vindria determinat per dificultats financeres de la concessionària, el pam de diferència d'amplada entre els dos carrils i per la complexitat orogràfica del traçat muntanyós entre Vilajuïga i Portbou, molt més complicat, llarg i costós que per l'interior, que escurçava temps i distància a mercaderies i passatgers, beneficiant de retruc als pobles de l'Albera marítima. Així doncs i en contradicció a totes les avantatges, s'imposà la voluntat i els interessos francesos de creuar la frontera pel litoral on s'ubicava Portvendres, aleshores una població en plena expansió demogràfica i comercial, dotat d'un port ampliat que mantenia una gran activitat de cabotatge amb la colònia d'Algèria. Els 27 quilòmetres que separaven Figueres de Portbou tingueren un pressupost de 83.000.000 de rals de bilió. Entremig quedava l'enorme esforç de perforà els túnels de Canelles a Vilajuïga (1.225 metres), els del Molí i Grifeu a Llançà (147 i 587 metres), el de Sant Antoni a Colera (360 metres), el de la Pineda entre Colera i Portbou (817 metres) i el del coll del Balitres (1.100 metres) que enllaça Portbou amb Cervera, sense obviar la construcció dels quatre ponts intermedis dins el terme municipal de Llançà: el de Pujolar, el pont del molí d'en Pujol, una farinera en ple funcionament, el pont de l'actual Camp de Tir, i el de Villordí, tots ells travessant la riera, així com el viaducte de Colera (187 metres de llargada), una estructura metàl·lica de 250.000 quilograms sostinguda per quatre pilars de pedra i atribuïda a Alexandre Eiffel, però signada per dos enginyers espanyols: Aramburu i Ricardo Catarineu.

A dit projecte, caldria afegir les esplanacions de les estacions de Llançà, Colera i sobretot, la de Portbou, només aconseguida després d'esbocinar prop d'un milió de metres cúbics de roca a base de barrinades, pic i pala. Tot plegat i junt als túnels, adquirí una gran envergadura en la qual participaren 80 cavalls i 1.400 obrers, que atesa la utilització massiva de dinamita, provocà múltiples accidents, mutilacions i també pèrdua de vides humanes. Les cròniques de l'època destaquen que les despeses fèrries foren totalment finançades amb capital català i accionistes de la companyia, que rebutjaren, per insignificant i rebaixada, la subvenció estatal atorgada.

El diumenge 20 de gener de 1878 seria la data escollida per inaugurar l'obra. Un gran nombre de llançanencs, colerencs i molinencs acudiren a les seves respectives estacions mudats fins el darrer botó, per donar la benvinguda al comboi de cinc vagons importats d'Alemanya i una locomotora a vapor adornada amb garlandes, brancs d'oliveres i els escuts d'Espanya i França. A Llançà pujaren les autoritats locals i a Sant Miquel de Colera s'incorporà la banda de música del regiment de San Quintí i l'alcalde del districte, que comprenia els veïnats de Portbou, Molinàs i el de Balleta, encara no agregat a Llançà. Arribats a Portbou, la comitiva fou rebuda per un enorme arc triomfal engalanat amb fulles de boix i les dues banderes nacionals. Entre els assistents consta el Consell d'Administració, el gerent, els governadors civils de Barcelona i de Girona, el condecorat Ramon Blanco, capità general de Catalunya, el governador militar, els presidents de les Diputacions de Barcelona i Girona, cònsols, jutges i magistrats de l'Audiència, l'arxipreste, el bisbe de Girona i periodistes. El govern francès estava representat pel prefecte, el bisbe de Perpinyà, dos alts càrrecs castrenses i enginyers. En un altar improvisat es va celebrar missa, tot seguit una desfilada i un àpat de germanor. La presidència fou ocupada pels generals Blanco i Barry, un de cada Estat. En el capítol de discursos i brindis amb xampany es succeïren polítics, militars i eclesiàstics d'ambdós costats de l'Albera, però curiosament no coneixem cap parlament ni protagonisme de l'alcalde de Portbou, el mateix

Imatges pàg. 24 i 26
Pont del tren de Llançà
Arxiu CRDI. Ajuntament de Girona

Imatge pàg. 25
L'estació de Llançà (finals del s. XIX)
Arxiu CRDI. Ajuntament de Girona

de Sant Miquel de Colera, l'amfitrió a qui havia de correspondre un lloc d'honor. Pel que fa Llançà, una efemèride tant esperada per la població més gran de la contrada, tampoc és reflecteix als documents ni als Llibres d'Actes de l'Ajuntament, que registrà les sessions immediates, la del 21 d'octubre i la posterior del 24 de febrer, sense fer-ne esment. Únicament dues notícies, indirectes i foranes, evoquen el nom de Llançà i l'entusiasme popular, que contrasta amb el silenci i la indiferència dels edils: "La Crónica de Cataluña" faria una ressenya generalitzada ...*la gente de los pueblos se agolpaba al paso del tren, las mujeres en traje de fiesta y cubierta la cabeza de los campesinos por la tradicional barretina...*, aplicable a la recepció de Llançà, mentre que el periòdic "La Lucha" oferí una descripció paisatgística i poètica del recorregut ...*desde Llansá hasta Portbou, el paisaje que se ofrece es de lo más encantador y soberbio que pueda imaginarse. A la derecha el mar, lamiendo silenciosa las rocas que formando una bahía natural sujetan su furia y a la izquierda las montañas cultivadas por la laboriosidad de nuestros campensinos...* Un segle i mig després, la mateixa línia fèrria està en franca decadència i lluita per allargar una existència que veu perillar per l'AVE i el nou vial entre Figueres i Perpinyà pel Portús.

BUXEDA
assessors
Fiscal · Laboral · Mercantil
Comptable · Assegurances
C/ Nicolás Salmerón, 6 Baixos
Tel. 972 12 09 94
info.buxeda@gmail.com
17490 LLANÇÀ
ZURICH ASS.
J. BUXEDA
AG. 170066-5

AUTO LLANÇÀ
ALINEACIÓ · EQUILIBRAT · FRENOMETRE · PRE-ITV
MECÀNICA I SERVEI RÀPID DE L´AUTOMÒBIL
BATERIES
TUBS D'ESCAPAMENT
CANVI D´OLI
FRENS
ALINEACIÓ
CANVI DE VIDRES
PRE ITV
CÀRREGA AIRE CONDICIONAT
C/ Camprodon, 8 - Tel. 972 12 06 75

Finques Company
Ceigrup
Immobiliària des de 1963
INTERMEDIACIÓ COMPRAVENDES I LLOGUERS
NOVES PROMOCIONS
ADMINISTRACIÓ PATRIMONI LLOGUERS
ADMINISTRACIÓ COMUNITATS PROPIETARIS
VALORACIONS I ASSESSORAMENT URBANÍSTIC
ESTUDIS D'INVERSIÓ I GESTIÓ PATRIMONIAL
LLOGUER DE VACANCES
La immobiliària número 1 de les comarques gironines
LLANÇÀ
c/ Castellar, 48-50
17490 Llançà
972 38 01 97
llanca@finquescompany.com
Oficines a Figueres, Roses, Llançà i Girona
www.finquescompany.com

BAR FELIP
C/ Nicolás Salmerón, 2
Tel. 972 38 13 28
17490 LLANÇÀ

EL REM A LLANÇÀ

Jordi Fulcarà Maynè

Des de temps immemorials i fins l'aparició dels motors com a mitja de propulsió, la vela i els rems eren els únics estris per navegar pels nostres mars. Els pescadors durant tota l'historia varen precisar de la força dels seus braços, complementant-la amb la del vent, per arribar als caladors. Amb el pas del temps, l'esperit competitiu de l'ésser humà va convertir aquests instruments de treball en instruments de lleure i competició donant pas a les regates.

Agafant com a referent les famoses regates de *"traineras"* del País Basc , pels voltants dels anys 80 a les terres del Ebre es posà en marxa una competició de regates de llagut català. Aquest llagut estava inspirat en els bots de llum de les embarcacions de pesca d'encerclament dedicades a la pesca de la sardina i l'anxova, i el seu habitacle constava d'un espai per un timoner i 6 remers o vogadors.

Gracies a les gestions fetes per els germans Perelló, l'estiu de l'any 1986 al Port de la Selva, amb la presencia de 3 embarcacions de rem de les comarques de Tarragona es celebrà una regata d'exhibició, es quan un grapat de joves pescadors de Llançà vàrem decidir de participar-hi.

Sense entrenament previ, al no disposar d'un llagut d'aquestes dimensions per poder sobretot coordinar-nos però, amb molta il·lusió, vàrem afrontar el repte de fer front a un dels esports d'equip mes complerts i físicament mes exigents del món.

Va ser tant gran la repercussió de l'esdeveniment que els alcaldes de les poblacions costaneres, agrupades en l'*Associació Cap de Creus, Cap de Sant Vicenç* ,que varen decidir fundar un campionat de regates amb un règim intern, així, els caps de setmana d'estiu cada poble acollia una prova puntuable on s'anirien acumulant els punts segons la posició feta a cada regata. Llançà era l'únic poble que contava amb tres llaguts, el de l'Ajuntament, el del club Nàutic i el de la Confraria de Pescadors, el qual vàrem anomenar "Verge del Carme", en honor a la nostre patrona. Aquest equip tenia dos fets diferencials amb els demès, era l'únic que va posar nom al llagut i també estava obert a tothom. Això va fer que molts joves vinguessin a provar l'esport del rem però a l'hora era un "handicap", ja que la coordinació entre els remers es veia afectada. El fet d'estar obert a tothom va significar per això que tinguéssim sempre relleu generacional i això va generar la seva prolongació en el temps.

Encara recordo com si fos ahir, les tardes d'estiu on després de la jornada de pesca armàvem els rems i ens disposàvem a anar vogant fins a Garbet, i a la tornada, cansats i soporosos, encara teníem forces per aguantar el ritme del llagut a motor d'algun pescador jubilat que tornava a port després de tirar les xarxes al mar.

Després de tota la setmana entrenant, per fi arribava el moment desitjat de posar-nos a prova, la regata setmanal. - És diumenge al matí, i al moll pesquer ja hi ha molta agitació, els remers davant la mancança de remolcs per portar els bots per carretera ja estan apropant-se als llaguts per amarrar-los a les popes de les palangreres "Mare Mar" i "Gavina"-.

Mentrestant, un bon nombre de gent carregada amb neveres on posar la beguda en fresc, i melons, i síndries, i tota mena de refrigeris per passar la jornada, es disposava a embarcar-se per fer el trajecte per mar fins a la localitat on és feia la regata. Aquell estiu del 1987, i després de disputar-se totes les regates en els pobles compresos entre Cotlliure i Cadaqués, el llagut "Verge del Carme" va acabar en tercera posició, estant el campió un altre llagut de Llançà, el del Club Nàutic, amb la tripulació formada quasi en la seva totalitat per membres de l'equip de basquet del Grifeu de Llançà.

L'any següent, una persona molt especial es creua a les nostres vides, fou en Moisa, un pescador jubilat, totalment atípic; menudet, prim, i amb un to de veu fluix i suau. Cada tarda quan anàvem a entrenar ja teníem el llagut totalment preparat; rems, escàlems i estrops plens de seu en la justa mesura per poder treure el màxim rendiment. I assegut al senó agafant l'arjau ja teníem en Moisa esperant-nos amb un somriure, amb tota la seva paciència i saviesa per portar-nos lluny...molt lluny.

Cada any la competitivitat i exigència era més forta, i això afegit amb la no disponibilitat de dies

lliures en tot l'estiu, va fer que molts remers deixessin de practicar el rem, fins el punt que l'any 1990 només va subsistir al nostre poble el llagut de la Confraria de Pescadors, aglutinant els remers dels altres bots que encara volien continuar l'esport del rem. Aquell hivern es va prendre una decisió clau, portar el llagut a Sant Pere Pescador. Així a les aigües calmes del Fluvià, rodejats de balca i joncs i el constant aldarull dels ànecs, i amb els bernats pescaires varen estar entrenant per agafar el fons necessari per competir al màxim nivell.

S'apropava l'estiu, era el moment de tornar a Llançà, fou aleshores quan es va prendre la decisió de posar-se a prova i afrontar un repte majúscul; tornar a casa per mar. Així un dia de calma del mes de Juny, una tripulació de vuit remers i en Moisa de timoner es disposaren a fer el trajecte des de Sant Pere Pescador fins a Llança d'una sola tirada. A torns (cada remer estava bogant 30 minuts i 10 descansant), varen creuar tot el Golf de Roses i el Cap de Creus, tot vorejant la costa fins arribar a Llançà, després de sis hores d'esforç extenuant, amb tots els ossos del cos dolorits però amb una sola cosa a la ment; si havien aconseguit aquesta gesta podrien aconseguir qualsevol altre. Aquell estiu del 1990, guanyaren la practica totalitat de les proves, assolint el campionat de regates de l'*Associació Cap de Creus - Cap de Sant Vicenç*. I el setembre, foren convidats a participar en el campionat de Catalunya que es disputava a Blanes, que després d'unes quantes regates d'eliminació, és

Imatge pàg. 29
Imatge d'una de les primeres regates
Autor: Desconegut

varen proclamar campions de Catalunya en la modalitat de llagut català.

Posteriorment, l'any 1992, el llagut "Verge del Carme" va participar a les jornades de portes obertes i regates d'exhibició efectuades a Barcelona dins els actes de l'Olimpíada Cultural amb motiu de l'any olímpic. Aquell mateix any es va produir la dissolució de l'*Associació Cap de Creus - Cap de Sant Vicenç*, comportant la desaparició del campionat de regates. Davant aquest fet, els remers varen decidir guardar els rems, fins que l'any 2000, una altre fornada de joves pescadors varen decidir tornar-los posar en remull.

Després d'estar entrenant tot l'estiu i sense prendre part en cap regata de competició, el setembre d'aquell any, els hi va arribar una oportunitat. L'equip fou convidat a la localitat francesa de Sant Cyprien en motiu del campionat de llagut de rem que es celebrava al país veí . Armats d'il·lusió i coratge els remers llançanencs, varen alçar-se amb el trofeu de campions de llagut de rem de la Catalunya Nord.

Després d'un parell d'anys sense cap competició en la que participar, el llagut va ser amarrat, deixant enrere dues dècades de navegar per les nostres cales a cops de rem. Des de llavors una vintena de remers de diferents generacions ens trobem un parell de vegades a l'any per sopar i rememorar totes aquelles vivències.

Actualment un grup de nois i noies de Llançà han tornat a revifar la flama, i properament fundaran un club de rem amb l'idea de fomentar aquest esport al nostre poble. Seria per mi un plaer incloure dins els actes de la Festa Major del Carme una regata de rem de llegut català, i així tornar a reviure el noble i apassionant esport del rem.

Rems i arjau

M'agrada el blau de la mar,
m'agrada la tramuntana,
m'agrada el Port de Llança,
i el roig de la seva albada.

M'agrada descobrir racons
d'aquesta nostre mar brava,
tot buscant la llibertat
al d'amunt d'una xalana.

Allà, dins la dolça cala,
blanca d'escuma,
plena de pau,
rememoro aquells estius
quan portava l'arjau.

Neguitós dins del senó,
miro i admiro els companys,
concentrant totes les forces
per dur el llagut endavant.

Ja comença la regata,
i amb el meu primer "va",
amb dues estropades
sembla el llagut volar.

Palada a palada,
anem avançant
i els altres bots,
enrere deixant.

Passem la revirada,
en segona posició.
Només queda una tramada,
per decidir el campió.

Ja sento el garbuix,
de la gent a l'arribada.
És el moment indicat
per doblar la vogada.

Pulsacions a mil per hora,
bíceps a punt d'explotar.
L'últim esforç extenuant,
abans d'acabar guanyant.

Verge del Carme es deia,
aquell llagut volador.
I ara tots ens reunim,
per guardar-li record.

I així passaren els anys,
portant el rem al record.
Uns més joves, altres mes grans.
Es igual, tanmateix, tots companys.

CRÒNIQUES DE LLANÇÀ (X)

A través dels llibres d'Actes de l'Ajuntament: 1886

Lluís Feliu Pumarola

3 gener 1886

El Sr. Jaime Pacreu Ferrer reclama el títol del nínxol que posseeix del costat de ponent del cementiri general marcat amb el número 48.

17 gener 1886

La Sra. Antonia Lluch demana permís per a construir una vorera a la seua façana i una claveguera que es connecti amb la general del carrer Pilota.

S'acorda pagar 45 pessetes per la neteja de la claveguera general, corresponents a la casa consistorial i a l'escorxador municipal.

6 febrer 1886

El Sr. secretari llegeix una comunicació sobre la reunió per tractar assumptes del plet amb la E. Duquesa de Medinacelli que tindrà lloc al local Café del Siglo de Figueres. Així es delega al primer tinent d'alcalde, Sr. Vicente Pagès per tractar a dita reunió.

13 febrer 1886

En reunió extraordinària es tracte el tema de com resoldre el focus d'immundícies que surten de la pròpia casa de la Sra. Úrsula Fulcarà i corren pel mig dels carrers Hospital i Major.

Compareix al Sr. José Sirvent Oriol, marit de la Sra. Fulcarà, invitat per l'assemblea, per parlar del tema. El Sr. Sirvent es lamenta de que no hi hagi claveguera en aquell punt, i demana permís a l'ajuntament per construir-ne una ell, a pagar ell mateix les despeses, des de casa seua fins la del carrer Pilota, quedant així els carrers nets. L'ajuntament dóna permís sempre que sigui sense carreges per a la casa consistorial.

18 febrer 1886

L'ajuntament de l'Escala reclama al de Llançà si ja ha escollit al representant per a la reunió del 'Café del Siglo' de Figueres, per debatre els assumptes del plet amb la Sra. Duquesa de Medinaceli.

21 febrer 1886

El president va llegir dues comptes presentades per l'Hospital de la Vila, una amb l'import de dues arroves de palla per als pobres transeünts que es recullen a l'estança de l'hospital, incloent-li 6 rals de despeses d'un malalt sent en total 5'15 pessetes. I la segona de 10'50 pessetes per despeses de malaltia, caixa i drets de sepultura del cadàver del veí d'aquesta vila dit Sebastian Pumarola. L'ajuntament declara que com que el difunt Sebastian Pumarola pertanyia a la 'Sociedad de Socorros Mutuos' d'aquesta vila, segons el títol 3r del reglament d'aquesta societat, és ella la que s'ha de fer càrrec de les despeses de malaltia dels seus afiliats, i en cas de mort de l'associat ha d'abonar la quantitat de 25 pessetes a la família o persones properes al finat associat.

28 febrer 1886

El Sr. Jerónimo Forch reclama 70 pessetes pels treballs en la carretera projectada per anar a l'estació del ferrocarril. L'ajuntament acorda incloure-ho dins dels propers pressupostos. L'alcalde dóna compte de l'entrevista amb el president de la 'Societat de Socorros Mutuos' establerta en aquesta vila, per tal satisfés aquesta societat les despeses de la malaltia i sepultura del seu soci Sebastian Pumarola. El president de la Societat de Socorros declara que no està en disposició de pagar aquelles despeses. L'assemblea acorda que com que en el moment de la mort, degut d'una llarga malaltia, el finat patia una gran misèria, i no havent-hi cap persona ni familiar al poble, i considerant que era la societat a la que pertanyia la que hauria de cobrir totes les despeses, es posaran tots aquests fets en coneixement del M. I. Sr. Governador Civil de la Província, a fi que obligui a dita societat a satisfer les costes, o en cas contrari decreti la seua dissolució. S'acorda ingressar als fons de l'hospital la quantitat de 122 pessetes per a cobrir les necessitats de l'establiment.

7 març 1886

El regidor Masdeu presenta la necessitat de posar els números que falten al nínxols satisfent la quantitat de 50 cèntims de pesseta, a més de l'import dels dits números. El regidor Vicenç Parés, diu també que és indispensable fer alguna obra al dit cementiri, doncs diu que passa desapercebut com a tal. Caldria fer una entrada amb l'amplada suficient com per passar-hi els cadàvers junt amb el carro i la gent que acompanya, i fer una corresponent porta. S'acorda que una comissió estudiï tot plegat. S'expedeix un títol de 'Guarda Jurado de a pie' al Sr. Pedro Ruses Buhada per a vigilar diverses finques del territori municipal.

21 març 1886

Es sol·liciten les alteracions de la riquesa en la manera següent. Que es troba:

1. El Sr. José Sirvent i la Sra. Úrsula Fulcarà sol·liciten ser alta en una finca olivar de 12 vessanes dita 'Rataconill'.
2. El Sr. José Basegoda sol·licita ser baixa d'un camp dit 'Mas d'en Heras'
3. El Sr. Felix Heras vol ser baixa d'un olivar dit 'Massot' que ha venut a Isidre Palet.
4. El Sr. Juan Molins vol ser baixa d'una finca de 5 vessanes a 'Banturé' per cedir-la al Sr. Luís Montiel.
5. La Sra. Cayetana Felip i el Sr. Esteban Granollers, mare i fill volen ser baixa d'una vinya a 'Miralles', per haver-la cedit i renunciat al Sr. Pedro Feliu i la Sra. Maria Bosch.
6. El Sr. José Casellas Causa vol ser baixa d'una vinya de 5 vessanes i mitja al terme de Sant Silvestre de Balleta dit 'Clarà'.
7. José Pagès sol·licita ser baixa d'una vinya de 6 vessanes dita 'La Roca' renunciant a favor del Sr. Luís Montiel.
8. El Sr. Francisco Ballesta vol ser alta d'un hort amb una caseta que es troba en un carreró sense nom que ha adquirit al Sr. Juan Majuelo.

28 març 1886

S'acorda subhastar les obres per a la construcció d'un pas al cementiri neutre d'aquesta vila de 10 pams d'ample i 15 pams d'alt, i la porta necessària, amb les condicions següents, el paleta ha d'obrir un pas a la paret del cementiri que dóna davant la carretera del Port, els materials han de ser bons i proporcionats pel propi paleta. El fuster farà una porta que haurà de ser de fusta d'arbre blanc. La porta tindrà pany i dues claus, i serà col·locada per compte del fuster, i pintada per dins i per fora. Els licitadors han de presentar un plec tancat de condicions.

11 abril 1886

S'aproven les despeses màximes per a les obres al cementiri neutre, i aquestes són de: 50 pessetes per al paleta, i 45 pessetes pel fuster. El Sr. Agustín Gifre sol·licita permís per edificar els arcs de casa seua que dóna davant la Plaza de la Constitución de la vila, en tot el seu frontal. L'ajuntament li dóna permís i concedeix el terreny que sobra.

La corporació acorda posar a disposició del Sr. Administrador de l'Hospital els fons recollits procedents dels seus bens, i estipula un recàrrec del 14% als morosos.

2 maig 1886

El Sr. president llegeix una carta del Sr. Procurador de Barcelona D. Antonio Grases, representant d'aquesta vila en el plet que juntament amb altres té contra la Duquesa de Medinacelli, que la vista serà el dia 6 del corrent mes.

Es dóna compte també de que aquest ajuntament està al descobert de tres anualitats de la subscripció a la 'Gazeta de Madrid'. Resultant ser cert aquest deute, s'acorda pagar una part dels pressupostos d'aquest any, i les altres dues parts dels pressupostos dels anys vinents.

La comissió d'obres dóna permís al Sr. Gifre que demana la construcció dels arcs, donat la neteja i ornat públic que donen dites obres, i priven dels possibles perills que representen un racó tant fosc pels transeünts, sempre atenent que el terreny sobrant seria via pública, i sense perjudicar als demés propietaris veïns.

Imatge pàg. 31
Imatge La Gola
Autor: Desconegut

Imatge pàg. 32
Imatge pont
Autor: Desconegut

Imatge pàg. 34 a dalt
Imatge carrer Major
Autor: Desconegut

Imatge pàg. 34 a baix
Imatge arcs Plaça Major
Autor: Desconegut

LES DUNES

Esther Sánchez Garriga

A l'horitzó despunten els primers rajos de Sol que lluiten frenèticament per mantenir-se damunt les ones. I tot seguit, desperten les roques, pintant el litoral amb esquitxos salats i colors pastels.

Són les primeres hores de llum i és el naixement d'un nou dia. Un dia meravellós, on el Castellar, illot majestuós, icona del Port de Llançà, contempla l'espectacle, totalment inamovible.

El Castellar ha anat modelant-se al llarg dels anys, de vegades per agents naturals i d'altres per la intervenció de l'home. No seré jo qui ara desperti fantasmes del passat. Tot i que sí que m'hauria agradat poder contemplar el paisatge salvatge i guardar records més vius i menys difosos de la Palandriu, la Gola, la platja del Port...

Evidentment sempre ens quedaran les fotos dels arxius, les històries de la gent gran, els llibres capturant l'essència d'aquella època; i algunes cases antigues del Port. Tots ells testimonis d'aquell temps.

L'illot del Castellar, per les seves característiques especials fou un lloc estratègic al llarg dels anys, però la veritat és que fou molt més que això; defensant i protegint a la població és convertí en un element clau de les seves vides.

A mi, en aquest article m'agradaria comentar encara un aspecte més, que mostra la rellevància de l'illot.

He tardat anys en poder escriure aquest article. He de confessar que malgrat sentir-me temptada a

parlar-ne moltes vegades, no ho he pogut. Sempre m'ha fet por que la gent faci mal ús de la informació.

I, doncs, perquè ara sí, i abans, no? És una bona pregunta que em faig. La veritat és que no sabria dir-ho. Potser dono un vot de confiança a la gent.

Tot va començar als anys 80, quan era una estudiant de biologia. En aquella època, una companya d'estudis va proposar-me fer un treball de geologia basat en les "Sorres de Cavorques" al Port de la Selva.

Les sorres estan localitzades aproximadament entre el Km 3 i el Km 6 de la carretera que va de Port de la Selva a Cadaqués. Diria que en els anys 60 i 70 s'havien utilitzat com a graveres per extreure sorra per a la construcció. Es tracta de dunes fossilitzades que formen estrats amb diferents inclinacions i trencaments. És una extensió de sorres molt gran i tenim afortunadament, la increïble sort de veure-les en superfície.

Es tracta d'un afloament únic al país.

Segons el Departament General del Medi Natural, article Geotop 161; tot sembla indicar que les dunes tindrien més de 8.000 anys. Es tractaria de sorra de platja que per l'efecte del vent s'anà traslladant fins a sedimentar. A més expliquen que el nivell del mar hauria estat d'uns 40m per sota de l'actual. Això ens dóna una idea de lo majestuoses que varen ser.

La primera vegada que les vaig contemplar amb consciència del què veia, vaig quedar intimidada i captivada per igual. No podia imaginar que quelcom tan extraordinari i únic estès tan a prop.

En el marc cronològic, les dunes ens parlen dels diferents accidents meteorogràfics a partir del gruix i dels tipus de materials que hi ha en els diferents estrats; i a més, tot això queda reforçat per la presència de fòssils.

La majoria dels fòssils no superen els 5 mil·límetres de mida

i cal observar-los sota la lupa ja que fàcilment es confonen amb granets de sorra.

Quan faig una escapada i vaig a veure les dunes, encara avui les emocions em desborden.

Però per si tot això no fos suficient per deixar-nos meravellats, en les Sorres de Cavorques, també s'hi troba l'empremta de cultures antigues en forma de coves i cavitats. En les quals, segurament els nostres ancestres s'hi refugiaven temporalment.

És un paratge d'un encant majúscul que cal respectar i preservar; provocant-li el mínim impacte possible per no malmetre'l.

Bé, fet aquesta introducció, ara continuaré parlant del Castellar.

Fa ja uns quants anys vaig adonar-me que sorprenentment una part del castellar està formada per dunes fossilitzades, localitzades prop del pàrquing i orientades al Sud-oest. I també trobem restes de duna en el turó que hi ha entre el restaurant del Racó del Port i els primers metres de camí de ronda que enfila cap a la Miranda.

Comprensiblement, el què acabo d'explicar, no sorprèn a la gent gran del poble que han conviscut amb aquests materials durant tota la seva vida. En algunes de les cases més velles del Port encara pot veure's restes de duna en les façanes. Recordo que algú em va dir que aquestes cases eren de gent pobre perquè eren construccions de mala qualitat, on les sorres s'esmicolaven fàcilment.

Per a mi, descobrir dunes amb fòssils a Llançà, va ser com un somni. I vaig sentir una emoció enorme. Tenim fòssils de més de 8000 anys en aquest illot per a nosaltres tan estimat!!.

Resulta curiós com a l'estiu, passa tanta gent al seu costat sense adonar-se'n. És un gran tresor amagat a la vista de tothom.

Entre el Port de la Selva i Llançà he localitzat 2 afloraments més. No he apreciat que es tracti de duna estratificada, però sí fossilitzada.

Les sorres varen poder acumular-se perquè hi havien roques o elevacions que actuaven com a murs de contenció. Hauria estat fantàstic poder observar el relleu del litoral en aquella època.

Aquestes dunes són dunes antigues, velles, endurides pels agents meteorològics i pel pas del temps.

Jo d'alguna manera estic convençuda que la nostra costa és molt favorable a la formació de dunes i un exemple el veiem a Cap de Ras. En la cara nord d'aquesta península hi trobem la platja coneguda amb el nom de "les Azuzenes". Si ens col·loquem d'esquenes a la platja i caminem terra endins; veurem l'acumulació de sorres i mini dunes que s'han format; i comprovarem com el paper de les plantes és fonamental a l'hora d'immobilitzar i de consolidar la duna.

Seguint direcció est, hi ha una zona on s'hi varen fer treballs de protecció per preservar dunes incipients. Avui caldria fer una valoració i plantejar-se fer una nova intervenció. És clar que aquest espai pertany al terme municipal de Colera; però com a mi m'agrada dir: en la natura no hi ha fronteres.

Estic convençuda que sempre hem sabut que vivim en un lloc encantador, tot i que pot ser no

n'hem sigut sempre conscients. El creixement que vàrem experimentar als anys 60 i que hem anat arrossegant en les dècades següents, ha desplaçat aquest pensament. Generalitzant, podem dir que hem portat una dinàmica on la societat llançanenca s'ha allunyat del medi i despreocupat de l'entorn.

El que ha mogut a la població s'ha deslligat del caràcter romàntic i ha pres un caire més econòmic. Per aquest motiu és tan important el treball que fan les nostres associacions i els projectes polítics que volen protegir-ho. Així quan el poble es fusioni amb els nouvinguts i turistes pot mostrar amb orgull l'encant del municipi. Compartir-lo és la clau per permetre que la gent aprengui a estimar-lo.

Hem de recordar cada dia lo fantàstic i singular que és viure aquí, indret que emmarca les nostres: alegries, pors, pensaments... Tot el que ens acompanya en el nostra dia a dia. Senzillament on passem la nostra vida: la Mar d'Amunt, la cara nord del Cap de Creus.

Formem part d'un accident geogràfic fantàstic i l'hem de preservar i protegir perquè és part de la nostra essència i consolida la nostra identitat.

Imatge pàg. 35 i 36 a dalt
Aflorament de fragment de dunes fossilitzades al Castellar
Autor: Esther Sánchez Garriga

Imatge pàg. 36 a baix
Façana d'una casa del Port de Llançà
Autor: Esther Sánchez Garriga

Aluminier TECHNAL
metallsllançà
ACABATS COMPLETS
GALERIES / FINESTRES / BALCONADES
PORTES / APARADORS / MOSQUITERES
PERSIANES ENROTLLABLES / MALLORQUINES
TREBALLS AMB FERRO I INOX
C/ Camprodon, 2 Baixos- LLANÇÀ · Tel. i Fax.: 972 12 19 12 - 652 45 09 36
metallsllanca@gmail.com

ESCRIC UNA CARTA PER A TU ...

Carles Molins

Aquestes línies volen servir per, en primer lloc, presentar un projecte, d'entre una gran varietat, que a poc a poc estan adoptant algunes escoles i, que es fonamenta en fomentar les relacions entre infants en edat escolar i ancians que passen els seus dies en residències geriàtriques; i, en segon lloc, posar en relleu la importància d'un entrellat col·laboratiu que intenti valorar l'existència que té la gent gran, així com les experiències que bonament puguin aportar a les generacions posteriors. Cuidar els nostres ancians en les darreres etapes de la seva vida, fer-los companyia, mostrar interès per el què han viscut, els ajuda a passar millor una etapa en què molts comencen a trobar-se indefensos, incapacitats o simplement oblidats.

Com a mestre que soc, aquestes darreres dècades m'ha tocat viure el reeiximent d'una escola catalana, innovadora, integradora i força exitosa. Sovint s'aixequen veus en defensa o en detriment de la immersió lingüística, projecte d'altrament lícit. Però l'escola catalana és quelcom més que una institució que contempla la necessitat de defensar la llengua del territori que li és propi. Són innombrables els projectes que es duen endavant a la recerca de coneixements universals i amb la dedicació de mestres i alumnes amb l'objectiu de crear una societat cada vegada millor i més justa.

Com deixa intuir el seu nom, el fil conductor de l'experiència es fonamenta en persones velles que mantenen correspondència amb nens que els escolten i els escriuen una carta. Així doncs, es tracta d'un projecte en el qual els nostres alumnes van a les residències geriàtriques per a trobar-se amb ancians que mantenen correspondència amb altres persones que es troben en una situació semblant. El paper dels nens consisteix a escoltar el que els avis volen comunicar i escriure-ho damunt del paper.

El que podreu llegir a continuació és un diàleg dels molts possibles entre un d'aquells infants i un d'aquells avis i àvies, certament idealitzat i fornit, si se'm permet, d'una transcripció lingüística pròpia que, alhora faci possible d'extreure'n l'essencial, sense fer perdre el sentit d'allò més generalitzable i quotidià.

Sento la veu d'un infant que desgrana interès, però alhora, una mica de vergonya i incertitud al voltant del que podrà escoltar. Un estil de narració que no es troba als llibres de text, amb uns continguts que expressen vivències comunes, que molt possiblement també haurà d'experimentar ell mateix, per tant, tot i que llunyans i, en principi titllats de certa d'estranyesa, també, molt propers, assimilables i, que contribuiran a la reflexió, a iniciar un procés de maduresa i de coneixement de la realitat vital.

♥ Escric una carta per a tu... Jo, que estic als albors de la meva vida... i, amb prou feines escric amb una ortografia i una sintaxi correctes. Jo que encara he de recolzar les meves inseguretats a l'hora d'escriure en el meu mestre. Vull ser la mà que estampa al paper les teves idees, el teu pensament, les històries viscudes ja fa molt temps, teta una vida solcada pels esdeveniments, bons i dolents, que conformen la nostra existència.

♥ Tu infant m'ajudes a fer reviure, ni tan sols sigui per un instant, pinzellades d'allò què he viscut, ara que la meva edat i la meva salut s'encavalquen damunt de la meva ment, sobrevolant damunt del meu esperit i els records es tornen cada vegada més tèrbols.

I encara més, m'ajudes en aquests últims anys de la meva vida, a mantenir encesa la flama de l'amistat, viva la meva memòria per a compartir amb altres persones que es troben en situacions semblants a la meva. Paradoxalment, quan tot sembla que està a punt d'acabar, apareixes tu, i amb la teva bondat, dedicació i esforç aconsegueixes encendre una espurna d'alegria, fer-me sortir de la fosca, trobar la llum d'aquells anys plens d'alegria, força i amor per la meva família els meus fills, els meus amics.

O en situacions més quotidianes i familiars.

♥ Nen, nena, tot i el què la meva situació i el pas del temps han esborrat detalls prou importants pots escoltar l'essencial d'una vida de molts anys quan se't presenti pots-er recordaràs el que ara escoltes i podràs resoldre dificultats.

♥ Iaia, avi... No tinc gens de por d'escoltar-te, de rebre el que tu em vols explicar i inculcar-me, perquè jo, amb els anys en sabré treure profit, adaptar les teves ensenyances a les meves necessitats, a la modernitat dels temps canviants que em tocaran viure. Moltes gràcies de tot cor.

No cal estendre's més, perquè en aquestes ratlles, el que s'intenta defensar, és el dret de les persones grans a mantenir una qualitat de vida el millor possible. Amb el gaudi de l'atenció que es mereixen. Des de molts punts, famílies i institucions, s'esmercen esforç i suport per fer-los els seus últims anys una existència el més agradable i normalitzada possible. Des d'aquí una entranyable salutació.

Imatge pàg. 38
Cartes que parlen de records i d'esperança
Autor: Carles Molins

LLANÇANENCS I LLANÇANENQUES PEL MÓN

Entrevista a Ana Barbosa i Navarro

Belén Rodríguez Guillén i Juanjo Serrán Báez

En aquesta nova entrega de "Llançanencs i llançanenques pel món" tenim una conversa amb l'Ana Barbosa i Navarro, que enguany està realitzant el seu quart any universitari a la ciutat de Kyoto, al Japó. L'Ana, que està cursant a la Universitat Autònoma de Barcelona (UAB) la carrera d'Estudis d'Àsia Oriental, tenia molt clar que volia ampliar els seus coneixements sobre el continent asiàtic, així que, a més de realitzar els estudis a Barcelona, va decidir posar en pràctica els coneixements teòrics adquirits participant d'un projecte d'intercanvi de la UAB per continuar la seva formació a la Universitat de Kyoto. En aquesta entrevista parlem amb ella d'aquesta nova experiència formativa.

Què és el que et fa decidir cursar aquests estudis?

A 4t d'ESO ja vaig començar a mirar quins estudis universitaris volia fer, per tal d'agafar les optatives adequades. Havent revisat la llista dels graus que oferien les universitats més properes, em vaig decantar per Estudis d'Àsia Oriental perquè em semblava el més interessant, ja que durant l'institut no ens ensenyen res sobre Àsia.

A més, cap dels altres graus em va atraure gaire.

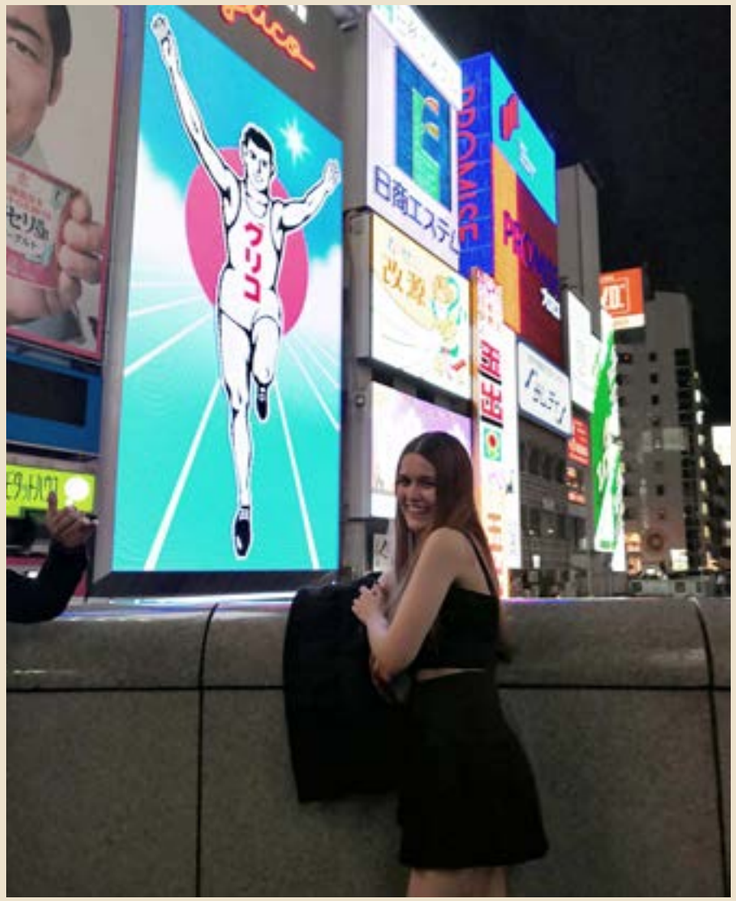

Com et sorgeix l'oportunitat de viatjar al Japó per completar els estudis?

La UAB compta amb diferents programes d'intercanvi, un d'ells és el Programa Propi, aquest ofereix la possibilitat d'anar d'intercanvi a països fora d'Europa per exemple Xina, Japó, Taiwan o Corea del Sud. Les places són limitades, és clar, així que per accedir a l'intercanvi vaig haver de passar un procés de selecció on es valoraven les meves notes, el nombre de crèdits superats i també podia guanyar punts extra si tenia algun tipus de títol que confirmés que tenia un nivell d'anglès més alt o igual que el B2 del marc europeu de llengües.

Quins són els teus objectius professionals?

M'interessaria treballar a l'àmbit de l'assessorament especialitzat per a empreses o corporacions internacionals que es mouen en l'entorn europeu i asiàtic.

El conjunt d'assignatures que fas et permeten fer-te una bona diagnosi de la societat de l'Àsia Oriental. Com la descriuries?

Àsia Oriental comprèn diversos països i un gran nombre de societats, així que és una mica complicat fer aquesta descripció sense caure en generalitzacions poc adequades. Fins i tot les assignatures del meu grau estan dividides per països.

Quines similituds i diferències trobes amb la nostra societat?

Les diferències entre cultures i grups ètnics són infinites. Cada societat està modelada pel seu entorn geogràfic, idioma i rerefons històric. Tot i així, anys enrere, les nostres diferències eren encara més nombroses. Avui en dia, degut a la globalització del món actual, molts aspectes dels països més industrialitzats es poden equiparar els uns amb els altres degut a la facilitat amb la que ens podem comunicar.

Com ha estat la teva adaptació al dia a dia del Japó? I a la Universitat, com ha anat aquesta adaptació?

M'he adaptat molt bé i molt ràpidament. Com ja sabia moltes coses sobre el funcionament i els costums de la societat japonesa, només havia d'aplicar els coneixements que havia après al grau. A més, els estudiants i els professionals de la Universitat són molt amables i atents, i molt ràpids en ajudar-te si tens cap problema dins o fora del campus.

Com s'entén la nostra cultura a terres asiàtiques?

Quan dic d'on soc, del primer que parlen és del menjar típic, de la sangria, o em comenten que han visitat Madrid o Barcelona. Sobre la gent, pensen que ens agrada molt la festa i que som molt més oberts que ells, cosa que també pensen de tots els europeus. Però també, sobretot estudiants xinesos,

em pregunten pel tema del Procés, degut a la semblança amb el tema de l'independentisme taiwanès.

Què és el que més trobes a faltar?

El que més trobo a faltar són la meva família i els meus amics.

Els teus plans de futur passen per tornar quan s'acabi l'estada d'intercanvi?

Voldré tornar sens dubte, encara que sigui de vacances. Viure-hi durant un temps també m'agradaria, però no em quedaria a Japó indefinidament.

Per finalitzar i en un altre ordre de temes, s'han encès totes les alarmes pel Covid-19 (Coronavirus). Com s'està vivint aquest tema a Kyoto?.

Van enviar comunicats des de la universitat i la residència dient que havíem d'anar amb compte si havíem viatjat fora de Japó darrerament. Així mateix ens van dir que si teníem algun símptoma contactéssim per telèfon amb un centre mèdic abans de sortir de casa.

En general, el virus ha estat tractat amb molt de sensacionalisme pels mitjans de comunicació, així que la gent està molt alerta però, en general, només hem d'anar amb compte a llocs on hi ha molta gent, on el contacte físic és inevitable, i rentar-nos i desinfectar-nos les mans sovint. A les entrades i els lavabos de tots els edificis públics, així com en botigues han posat desinfectants a disposició de tothom.

Imatges pàg. 40,41 i 42
Ana Barbosa i Navarro
Autor: Desconegut

RÀDIO LLANÇÀ 2020
PROGRAMACIÓ

Programes de producció pròpia

- **LA PLAÇA** amb Quim Agustí
  Dimarts, dimecres i dijous de 17.00 h a 19.00 h
- **SOUL POWER** amb Rob Hekman i Marc Krisman
  Dimarts de 19.00 h a 20.00 h - Reemissió dissabtes a les 11.00 h
- **LES RARES SESSIONS** amb DJ DLANDO
  Dimarts de 21.00 h a 22.30 h - Reemissió dissabtes a les 22.00 h
- **POR FIN ES VIERNES** amb Fran i Manu
  Divendres de 19.00 h a 21.00 h - Reemissió dimecres a les 22.00 h
- **LA GATA LOLA** amb Maria Sánchez
  Dimecres de 19.00 h a 20.00 h - Programa mensual

Programes de la Xarxa de Comunicació Local (XAL)

- **JAZZ FM**
  Dilluns a les 22.00 h
- **RED HOT BLUES**
  Dijous a les 22.00 h
- **KOSMOS, MÚSIQUES DEL MÓN**
  Divendres a les 22.00 h
- **MOMENTS D'ÒPERA**
  Diumenges a les 8.00 h
- **COBLEJANT**
  Diumenges a les 9.00 h
- **SONS A CAU D'ORELLA**
  Diumenges a les 10.00 h

RÀDIO LLANÇÀ 90.0 FM

Godoy i Associats

Corredoria d'Assegurances, sl

pi i margall, 1, pral. b tel. 972 50 02 35 - fax 972 67 29 48 - 17600 figueres
tomàs mieres, 5, esc.2, 1r f - tel. 972 20 31 78 fax 972 20 38 09 - 17005 girona
av. pau casals, 25-27, 1r. tel. 972 38 05 00 - fax 972 38 14 63 - 17490 llançà
ctra. vella, 9, 1r. tel. 93 848 40 57 - fax 93 848 40 58 - 08470 sant celoni

www.godoy.cat

Els Vehicles
Les Persones
Especials
Particulars
Vida i Pensions
L'Empresa

Professionals de Confiança

Corredoria d'Assegurances
Cd'a
COL·LEGIAT

Ajuntament de Llançà
www.llanca.cat

LLANÇÀ
COSTA BRAVA

llançà

tant per fer!

Llançà turisme
@Llancaturisme
@Llancaturisme

#activitats#rutes
#parcsnaturals

visitllanca.cat